

OBSAH

Predhovor	3
Všeobecná časť	
I. Základné vlastnosti ultrazvuku	7
1. Definícia ultrazvuku	7
2. Zdroj ultrazvuku	8
3. Ultrazvukové pole	9
a) Osová rozlišovacia schopnosť	10
b) Bočná rozlišovacia schopnosť	11
c) Vrstvová rozlišovacia schopnosť	11
d) Časová rozlišovacia schopnosť	11
e) Schopnosť rozlíšenia stupňov čiernobielej stupnice	12
4. Interakcia ultrazvukového vlnenia s tkanivom	12
a) Odraz ultrazvukového vlnenia	12
b) Lom ultrazvukového vlnenia	13
c) Útlm ultrazvukového vlnenia	13
II. Vyšetrovanie orgánov ultrazvukom	16
1. Spôsob zobrazovania orgánov ultrazvukom	16
a) Sektorový obraz	17
b) Pravouhlý obraz	19
c) Zobrazenie TM	19
2. Ultrazvukový prístroj	20
a) Vyšetrovací sonda	21
b) Centrálna elektronická časť	21
c) Zobrazovacia časť	22
d) Dokumentačná jednotka	22
3. Riziká a bezpečnosť vyšetrovania ultrazvukom	24
4. Ultrazvukový obraz orgánov	26
a) Základné vlastnosti ultrazvukovej informácie	26
Obraz orgánu v priereze	26
Ohraničenie orgánov	26
Vnútoraná štruktúra orgánov	28
Pohyblivosť orgánov	28
b) Základné typy ultrazvukových obrazov	29
Obraz cysty	29
Obraz solídneho útvaru	29
Obraz komplexného útvaru	32
Obraz echogénneho ložiska s akustickým tieňom	32
Obraz echogénneho ložiska s tvorbou „kométy“	33
Prstencový obraz	33

5. Všeobecné zásady vyšetřovania ultrazvukom	33
a) Príprava pacienta na vyšetřenie	33
b) Vyšetřovacia miestnosť	34
c) Odosielanie pacienta na vyšetřenie	34
d) Polohovanie pacienta	34
e) Spôsob zobrazenia	41
f) Záznam o vyšetření a dokumentácia	42
6. Artefakty pri vyšetření ultrazvukom	42
a) Akustické tienenie	45
b) Artefakty z viacnásobných odrazov	46
c) Artefakty z bočných lalokov	49
d) „Snehové vločky“	50
e) Zdvojenie útvarov	50
f) Prerušenie alebo deformácia obrysov orgánov za cystickými útvarmi	50
g) Zvýraznenie dorzálnych odrazov za cystickými útvarmi	50
Špeciálna časť	
I. Ultrasonografické vyšetřenie veľkých brušných ciev	52
1. Ultrasonografické vyšetřenie brušných tepien	57
a) Normálna anatómia aorty a jej vetiev	57
b) Technika vyšetřenia a ultrasonografický obraz aorty	58
c) Ultrasonografický obraz aneuryzmy brušnej aorty	62
2. Ultrasonografické vyšetřenie brušných žíl	65
a) Normálna anatómia brušných žíl a ich ultrasonografický obraz	65
b) Ultrasonografický obraz patologických stavov dolnej dutej žily	67
II. Ultrasonografické vyšetřenie pečene	69
1. Normálna anatómia pečene	69
2. Ultrasonografický obraz pečene	69
3. Technika vyšetřenia pečene	77
4. Ultrasonografický obraz patologických stavov pečene	77
a) Hepatomegália	77
b) Difúzne zmeny pečene	78
Zvýšená echogenita parenchýmu pečene	78
Znížená echogenita parenchýmu pečene	81
c) Ložiskové zmeny pečene	81
Cystické zmeny pečene	82
Komplexné zmeny pečene	83
Solídne zmeny pečene	85
d) Vaskulárne zmeny pečene	95
Portálna hypertenzia	95
Buddov–Chiariho syndróm	96
e) Ultrasonografický obraz plynu vo v. portae	96
III. Ultrasonografické vyšetřenie žlčníka	102
1. Anatómia a ultrasonografický obraz žlčníka	102
2. Technika vyšetřenia žlčníka	106
3. Ultrasonografické vyšetřenie patologických stavov žlčníka	106
a) Cholecystitída	106
b) Akútne cholecystitída	115
c) Chronická cholecystitída	118
d) Nádory žlčníka	119
e) Hyperplastická cholecystóza	120
IV. Ultrasonografické vyšetřenie žlčových ciest	125
1. Technika vyšetřenia a normálny ultrasonografický obraz žlčových ciest	125
2. Ultrasonografické vyšetřenie patologických stavov žlčových ciest	126
a) Ikterus	126
b) Choledocholitída	133

c) Nádory	133
d) Cystické útvary žľčových ciest	134
Cysty žľčovodu	134
Kongenitálna cystická dilatácia intrahepatálnych žľčových ciest	134
e) Stav po cholecystektómii, resp. operáciách na žľčových cestách	135
f) Intrahepatálne konkrementy	135
V. Ultrasonografické vyšetrenie pankreasu	139
1. Normálna a ultrasonografická anatómia pankreasu	139
2. Technika vyšetrenia pankreasu	145
3. Ultrasonografické vyšetrenie patologických stavov pankreasu	146
a) Akútna pankreatitída	146
b) Absces pankreasu	148
c) Pseudocysta pankreasu	149
d) Chronická pankreatitída	151
e) Nádory pankreasu	153
Karcinóm pankreasu	153
Nádory vychádzajúce z vnútornosekretorickej časti pankreasu	156
VI. Ultrasonografické vyšetrenie obličiek	159
1. Normálna a ultrasonografická anatómia obličiek	159
2. Technika vyšetrenia obličiek	163
3. Indikácie na nefrosonografiu	164
4. Ultrasonografický obraz patologických stavov obličiek	164
a) Cysty obličiek	164
Jednoduché cysty	164
Atypické cysty	167
Parapelvické cysty	168
Sprievodné cysty	168
b) Polycystické obličky	168
c) Nádory obličiek	172
Adenokarcinóm obličiek	172
Adenóm obličiek	172
Nefroblastóm	173
Sarkóm obličiek	175
Lymfómy obličiek	175
Angiomyolipóm obličiek	176
Metastázy iných nádorov do obličiek	176
Uroteliálne nádory obličiek	176
d) Poruchy odtoku moču	178
e) Renálna insuficiencia	181
Akútna renálna insuficiencia	181
Chronická renálna insuficiencia	182
f) Transplantovaná oblička	183
g) Zápalové choroby obličiek	189
h) Anomálie obličiek	190
ch) Choroby obličkových ciev	193
Choroby obličkových tepien	193
Choroby obličkových žíl	193
Arteriálna hypertenzia	193
i) Choroby renálneho sínusu	194
j) Konkrementy obličiek	195
VII. Ultrasonografické vyšetrenie orgánov malej panvy u muža	203
1. Ultrasonografické vyšetrenie močového mechúra	203
a) Normálny ultrasonografický obraz močového mechúra	203
b) Technika vyšetrenia močového mechúra	204
c) Ultrasonografický obraz patologických stavov močového mechúra	206

Zápal močového mechúra	206
Kamene močového mechúra	206
Divertikulum steny močového mechúra	206
Ureterokéla	208
Fistuly močového mechúra	208
Krvácanie do močového mechúra	208
Nádory močového mechúra	208
Katétre v mechúre	210
2. Ultrasonografické vyšetrenie prostaty	210
a) Normálny ultrasonografický obraz prostaty	210
b) Ultrasonografický obraz patologických stavov prostaty	210
Adenóm prostaty	210
Karcinóm prostaty	213
3. Ultrasonografické vyšetrenie semenníkov a nadsemenníkov	214
a) Normálny ultrasonografický obraz semenníkov a nadsemenníkov	214
b) Ultrasonografický obraz patologických stavov semenníkov a nadsemenníkov	214
Hydrokéla semenníka	214
Nádory semenníka	214
Zápal nadsemenníka	216
Torzia semenníka	216
VIII. Ultrasonografické vyšetrenie orgánov malej panvy u ženy	218
1. Ultrasonografická anatómia orgánov malej panvy u ženy	218
2. Technika vyšetrenia orgánov malej panvy u ženy	219
3. Ultrasonografický obraz patologických stavov orgánov malej panvy a gravidity	221
a) Ultrasonografický obraz patologických stavov maternice	221
Vývojové chyby maternice	221
Intrauterinné teliesko	221
Zápalové stavy v malej panve	221
Nádory a iné patologické stavy maternice	222
b) Ultrasonografický obraz patologických stavov vaječníkov	224
Sledovanie dozrievania folikulov	224
Cysty vaječníkov	225
Polycystické vaječníky	225
Nádory vaječníkov	226
c) Ultrasonografický obraz gravidity	226
Ultrasonografický obraz normálnej gravidity	227
Ultrasonografia pri diferenciálnej diagnostike náhlych gynekologických príhod a gravidity	229
Ultrasonografia pri diferenciálnej diagnostike ektopickej gravidity	230
IX. Ultrasonografické vyšetrenie sleziny	234
1. Normálny ultrasonografický obraz sleziny	234
2. Technika vyšetrenia sleziny	234
3. Ultrasonografický obraz patologických stavov sleziny	234
a) Splenomegália	234
b) Ložiskové zmeny sleziny	235
Cystické zmeny sleziny	235
Solídne zmeny sleziny	237
Infarkt sleziny	237
Ruptúra sleziny	238
X. Ultrasonografické vyšetrenie nadobličiek	240
1. Normálna a ultrasonografická anatómia nadobličiek	240
2. Technika vyšetrenia nadobličiek	241
3. Ultrasonografický obraz patologických stavov nadobličiek	242
a) Nádory nadobličky	242
b) Cysty nadobličiek	242

c) Krvácanie do nadobličiek	242
XI. Ultrasonografické vyšetrenie tráviacich ústrojov	245
a) Normálny ultrasonografický obraz žalúdka a dvanástnika	245
b) Ultrasonografický obraz patologických stavov žalúdka a dvanástnika	249
Patologické stavy žalúdka	249
Patologické stavy dvanástnika	250
c) Ultrasonografický obraz patologických stavov tenkého čreva	250
Patologický prstencový obraz	250
Obraz anechogénnych tubulárnych útvarov	253
d) Ultrasonografický obraz patologických stavov hrubého čreva	254
e) Ultrasonografická diferenciácia brušných rezistencií	255
Pravý horný kvadrant brucha	256
Lavý horný kvadrant brucha	256
Stredná časť brucha	257
Hypogastrium	259
Útvary lokalizované priamo v brušnej stene	259
XII. Ultrasonografické vyšetrenie tekutiny v brušnej dutine	262
1. Normálna anatómia peritoneálnych priestorov	262
2. Technika vyšetrenia peritoneálnych priestorov	264
3. Ultrasonografické vyšetrenie abscesov a ascitu	264
a) Abscesy v brušnej dutine	264
Všeobecná ultrasonografická charakteristika abscesov	264
Diferenciálna diagnóza abscesov	265
Perkutánná drenáž abscesov vedená ultrazvukom	269
b) Ascites v brušnej dutine	271
XIII. Tenkoihlová punkcia orgánov vedená ultrazvukom	275
1. Druhy tenkoihlovej punkcie	275
2. Metodika tenkoihlovej punkcie	278
a) Príprava pacienta na punkciu	278
b) Technika punkcie	278
c) Spracovanie pungovaného materiálu	281
3. Indikácie, kontraindikácie a komplikácie tenkoihlovej punkcie	281
4. Vyšetrenie jednotlivých orgánov tenkoihlovou punkciou	283
a) Punkcia pečene	283
b) Punkcia pankreasu	284
c) Punkcia obličky	284
Diagnostická punkčná biopsia obličky	284
Perkutánná nefrostómia	288
d) Punkcia ostatných orgánov	288
XIV. Osobitné spôsoby použitia ultrasonografie	292
1. Endoskopická ultrasonografia	292
2. Intraoperačná ultrasonografia	293
Zoznam použitých skratiek	294
Zoznam obrázkov a tabuliek	295
Register	301